

Til:	Instituttstyret
Fra:	Instituttleder
Sakstype:	Orienteringssak
Ephorte:	
Saksnr:	2/2016
Møtedato:	13. januar 2016
Notatdato:	6. januar 2016
Saksbehandler:	Terje Hegge

Økonomistyring ved UiO og Samfunnsvitenskapelig fakultet

Katrine Fangen
instituttleder

Inger-Lise Schwab
kontorsjef

Vedlegg: Notat om økonomistyring ved UiO og samfunnsvitenskapelig fakultet

Fakultetsadministrasjonen
Kontoradr.: Eilert Sundts hus 3. et., Moltke
Moes vei 31, 0851 Oslo

Telefon: 22 85 62 64
Telefaks: 22 85 48 25
postmottak@sv.uio.no
www.sv.uio.no

Notat om økonomistyring ved UiO og Samfunnsvitenskapelig fakultet

I dette notatet skal vi gi en innføring i økonomistyringen ved Universitetet i Oslo. Notatet tar først for seg økonomi generelt ved UiO. Deretter skal vi se forklarer nærmere hva styret må vite om økonomien til institutter når det presenteres økonomi på styremøter

Det understrekes at notatet er utarbeidet av økonomiavdelingen på SV for å gi styret praktisk informasjon om UiOs økonomistyring og styrets rolle i det arbeidet. Det er ikke å anse for et offisielt styringsdokument fra UiO, men mer et hjelpenotat for styrearbeid til å forstå økonomien som presenteres på styremøter.

Økonomistyring ved UiO

Grovt sett kan inntektene til UiO deles i to, tildeling fra Kunnskapsdepartementet og eksterntfinansiering (f. eks NFR eller EU). Dette skillet går igjen i hele økonomimodellen til UiO og det er helt essensielt å forstå forskjellen for å forstå økonomien til et institutt. KD-tildelingen, ofte kalt basis, disponeres av instituttet. Eksterntfinansiering disponeres av prosjektleder.

De fleste diskusjonene og presentasjonene om økonomi på styremøter vil dreie seg rundt bruken av KD-tildelingen.

Basis

UiO mottar en årlig tildeling fra Kunnskapsdepartementet. Universitetsstyret fordeler disse midlene til fakultetene. Fakultetsstyret vedtar hvordan disse midlene skal fordeles videre til instituttene. Hvordan midlene fordeles til instituttet er beskrevet i et eget notat.

Instituttene har disponeringsmyndighet over inntektene sine¹. Dette betyr at instituttet disponerer inntektene etter eget ønske. Med disponeringsmyndighet følger også ansvar. Det er instituttets ansvar å bruke midlene «riktig». Hvis et institutt går med underskudd et år, vil dette underskuddet følge instituttet over til neste budsjettår. Det samme gjelder overskudd. Det er tillatt å gå med over- eller underskudd enkelte år, men i et femårig perspektiv skal instituttet gå i balanse.

Institutters budsjett disponeringer vedtas av de respektive styrene, og ikke av fakultetsstyret.

Eksterntfinansiering

UiOs vitenskapelig ansatte søker ofte finansiering av forskning fra eksterne parter som f. eks NFR og EU. Alle søknader skal vurderes av økonomiavdelingen og godkjennes av instituttleder. En eksternt tildeling kommer med klart definerte disponeringer av midlene fra finansøren (kalt budsjett) og kan ikke omdisponeres av styret, instituttet eller prosjektleder uten godkjenning fra den eksterne parten.

Deretter er det prosjektleders ansvar å holde prosjektet innenfor kostnadsbudsjettet som er godkjent av instituttleder. Hvis et prosjekt går med underskudd må dette dekkes av basis. Hvis et prosjekt går med overskudd, altså at prosjektet ikke har klart å bruke opp tildelingen fra den eksterne finansøren, så returneres midlene.

¹ Tildelingen til instituttene vil i noen tilfeller forutsette visse forpliktelser, f. eks antall stipendiater. Dette forklares nærmere i fordelingsnotatet.

Styret skal orienteres om den økonomiske situasjonen i prosjektvirksomheten til instituttet, og spesielt om eventuell risiko for basisøkonomien.

Eksterne prosjektmidler kan ikke disponeres fritt av instituttet og styret blir ikke forelagt prosjektsøknader for godkjenning.

Økonomistyring ved Samfunnsvitenskapelig fakultet

Vi benytter et såkalt årshjul til planlegging og strukturering av økonomioppfølgingen i løpet av et år. Figur 1. viser et årshjul med elementene som er viktig for styret².

Tabell 1. viser en typisk økonomisk rapport som vil bli presentert hver gang økonomi er på agendaen.

Vi konsentrerer oss hovedsakelig om rapportering av basisøkonomien.

Vi skal gå gjennom økonomistyringen ved SV ved å presentere momentene i årshjulet en for en og samtidig illustrere hva en økonomisk rapport inneholder. Først skal vi forklare kategoriene i en styrerapport (Kolonne 1).

Hva betyr kategoriene i en økonomirapport?

Alle presentasjoner av økonomien til et institutt vil inneholde en økonomirapport tilsvarende tabell 1. I dette tilfellet har vi valgt det som ble presentert for instituttstyret høsten 2015. Kolonne 1 inneholder 10 kategorier som oppsummerer regnskapet. Under forklarer vi disse.

Inntekter fra bevilgning

Inntekter fra bevilgning består av tildelingen instituttet mottar fra fakultetet og alle andre mindre inntekter som instituttet får. Tildelingen vil typisk utgjøre nesten alt i denne posten.

Personalkostnader

Personalkostnader er alle kostnader til lønn et institutt har. Dette inkluderer fastlønn til professorer, førsteamanuenser, postdoktorer, stipendiater og administrativt ansatte. Det inkluderer også lønn til midlertidig ansatte, timelønnede og honorarer. Kort sagt alt som instituttet utbetaler i lønn skal være med her.

Driftskostnader

Typiske driftskostnader er husleie, reiser, kurs til ansatte, julebord, konferanser, mindre teknisk utstyr etc. Husleie vil utgjøre mesteparten av kostnaden her.

Investeringer

Typiske investeringskostnader er datamaskiner, printere og større kontorutstyr (f. eks heve- og senkepult).

Årsresultat uten nettobidrag og prosjektavslutning

Dette er summen av inntekter, personalkostnader, driftskostnader og investeringer. Summen blir instituttets årsresultat hvis instituttet ikke hadde noe eksterntfinansiering, f. eks NFR-prosjekter. De fleste institutter ville ikke klart seg uten eksterntfinansiering.

² Vi har utelatt elementer som vi følger opp, men som ikke er så viktig for styret å vite om. F. eks NFR-rapportering som vi gjør hver høst.

Nettobidrag fra prosjekter

Nettobidrag fra prosjekter er det den eksterne finansøren er villig til å dekke av eksisterende kostnader på universitetet. UiO har estimert at et vitenskapelig årsverk koster universitetet³ 379 000 kr i indirekte kostnader i året. Hvis den eksterne finansøren er villig til å dekke dette så mottar instituttet 379 000 kr i nettobidrag.

På samme måte mottar instituttet nettobidrag hvis den eksterne finansøren er villig til å dekke lønnskostnaden for faste ansatte som jobber på prosjekter.

Ofte ansettes det nye stipendiater eller postdoktorer på eksterntfinansierte prosjekter. Finansøren dekker alltid lønnen deres, men da dette blir ekstra kostnader så det bidrar ikke til nettobidraget. Men hvis finansøren er villig til å dekke de indirekte kostnadene for denne personen så vil dette bidra til nettobidraget.

Det hører med sjeldenhetene til at NFR eller andre finansører er villig til å dekke alle kostnadene på et prosjekt⁴. Som regel vil instituttet måtte bidra med egne ressurser, det vi kaller egenandel. Dette vil nesten alltid være i form av indirekte kostnader eller tiden til fast ansatte på instituttet. I sjeldne tilfeller finansierer instituttet driftsmidler.

Prosjektavslutning

Når et prosjekt avsluttes så balanseres et eventuelt over- eller underskudd mot basis. Som nevnt tidligere vil overskudd på prosjekter nesten alltid returneres til finansør, mens underskudd på prosjekter vil alltid måtte dekkes av instituttets basistildeling.

Årsresultat

Årsresultatet er summen av inntekter, personalkostnader, driftskostnader, investeringer, nettobidrag fra prosjekter og prosjektavslutning. Dette er resultat for instituttet. All økonomistyring ved UiO har egentlig som mål at denne skal være null. Da vil vi bruke opp tildelingen vi får og vi bygger ikke opp ubrukte midler.

Overført fra i fjor

Overført fra i fjor er årsresultatet fra året før. Underskudd vil måtte dekkes av fremtidige tildelinger, mens overskudd kan disponeres fritt på samme måte som KD-tildelingen.

Akkumulert resultat

Dette er årsresultat inkluderer overført fra i fjor. Dette er bunnlinsen for instituttet.

Årshjul for økonomirapportering ved SV-fakultet

Økonomien til et institutt vil alltid bli målt mot det som ble budsjettert. Budsjettet for inneværende år blir alltid vedtatt på siste styremøtet i året før. Kolonne 6 i tabell 1 viser årsbudsjettet. Budsjettet som ble vedtatt er beskrevet i styrepapirene fra det møtet. Det anbefales for styremedlemmer å gjøre seg kjent med dette før de starter.

³ Hele universitetet, ikke bare instituttet og fakultetet. Dette inkluderer også kostnaden for f. eks biblioteket.

⁴ Et viktig unntak er oppdragsprosjekter som det kreves full kostnadsdekning for. Egenandel på oppdragsprosjekter anses for konkurransevridende og gjør UiO til en lovbrøyer.

Den første økonomirapporteringen for styret blir i februar. Da presenteres det avsluttede regnskapet fra forrige år. Da skal avvik fra budsjettet informeres om og eventuelle konsekvenser for årets budsjett skal også orienteres om.

Første tertialavslutning

UiO rapporterer på økonomien hvert tertial. Den første tertialavslutningen vil være i mai. Da presenteres det regnskap tom april(Kolonne 3). Dette sammenlignes med budsjett tom april(4) og eventuelle avvik(5) blir forklart.

Styret vil også få presentert en oppdatert prognosen(7) som også kalles oppdatert budsjett. Prognosen tar utgangspunkt i årsbudsjettet(6) og justerer det for alle kjente endringer. F. eks utsettelse av nye stillinger, uventede kostnader etc.

Det blir også presentert en oppdatert langtidsprognosen som er den oppdaterte prognosen for inneværende år(7) og prognosen for de neste fire årene.

Første tertial vil typisk kun inneholde mindre justeringer av årsbudsjettet og langtidsprognosen. Men det er også en viktig kontroll av regnskapet for å sjekke om vi har gjort noen feil i årsbudsjettet, f. eks glemt å budsjettere en stilling eller feilvurdert nettobidraget.

Eventuelle større omdisponeringer vil bli fremlagt for styret som en vedtakssak.

Andre tertialavslutning

I andre tertialavslutning gjentas hele øvelsen fra 1. tertial. Denne vil typisk kunne inneholde større justeringer i årsprognosen da vi vet mer enn vi gjorde 1. tertial.

Budsjettprosessen

I desember skal neste års budsjett vedtas. Da blir det ikke presentert noe årsregnskap, men det blir presentert en oppdatert årsprognosen som danner noe av grunnlaget for neste års budsjett.

Dette blir det mest tidkrevende møtet når det gjelder økonomi.

Budsjettprosessen på SV starter når SV-fakultetet mottar neste års tildeling fra UiO sentralt. Dette blir vedtatt av universitetsstyret i juni og SV mottar tildelingsbrev en stund etter dette. SVs fakultetsstyre vedtar den interne fordelingen i august og deretter blir det sendt ut tildelingsbrev til instituttene.

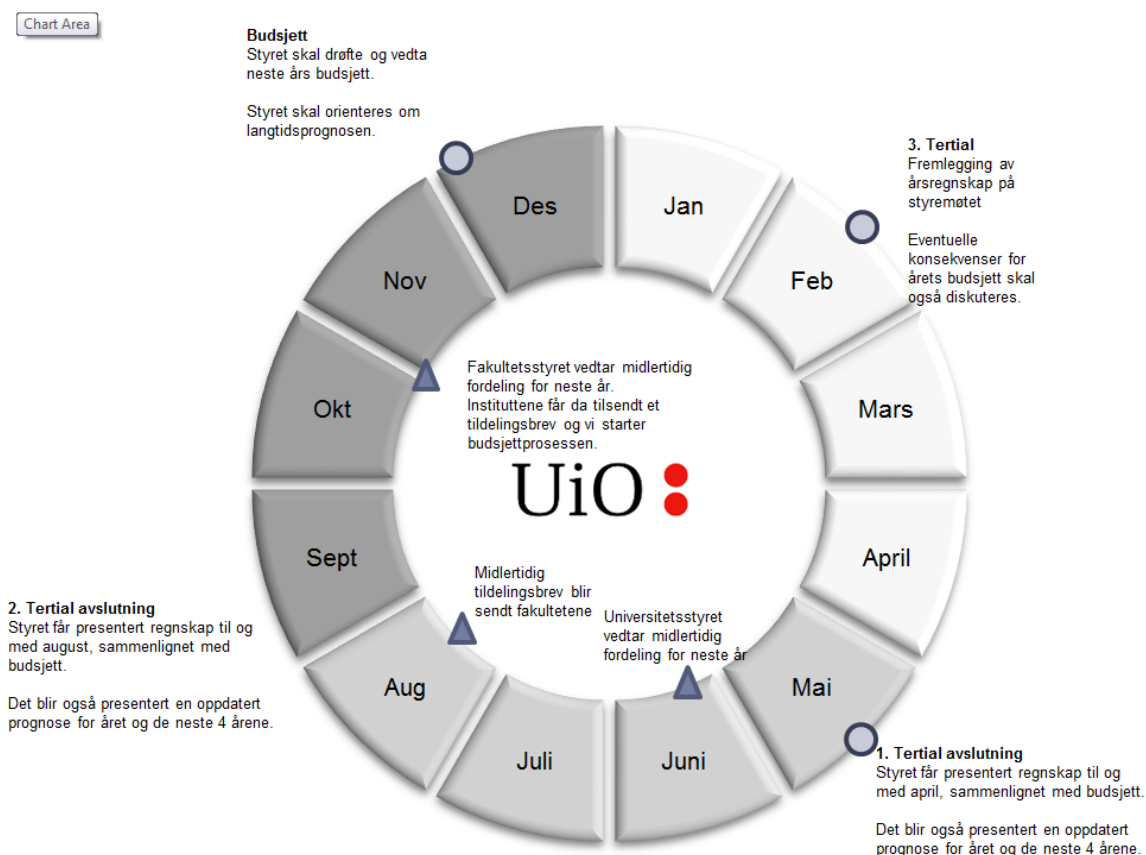
Da starter budsjettarbeidet på instituttene og varer frem til det blir presentert for styret i desember. I starten av budsjettarbeidet er det fokus på forventede inntekter og fremtidige forpliktelser, f. eks lønn til fast ansatte og driftsmidler. Dette bestemmer handlingsrommet til instituttet. Det vil si om instituttet har muligheter til å øke aktiviteten eller om de må redusere.

Det endelige budsjettet som blir presentert for styret skal inneholde tydelig informasjon om eventuelle økte eller reduserte disponeringer. Budsjettet skal vedtas av styret!

Tredje tertialavslutning

I tredje tertialavslutning skal årets avsluttede regnskap(kolonne 3) presenteres og sammenlignes med årsbudsjettet(kolonne 6). Styret vil bli presentert for større avvik og en forklaring på hva avviket skyldes. Det presenteres ingen ny prognosen eller langtidsprognose.

Figur 1: Årshjul for økonomirapportering til styret

Tabell 1: Standard regnskapsrapport for UiO og SV-fakultetet (2. tertial 2015 ISS)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Basisvirksomhet (bevilgningsfinansiert virksomhet, post 50)								
ISS	Regnskap august 2014	Regnskap august 2015	Budsjett august 2015	Budsjett-avvik	Årsbudsjett	Oppdatert årsprognose	Budsjett-endring	
Inntekter fra bevilgning	-51 067	-37 420	-51 975	-14 555	-51 975	-53 165	-1 190	
Personalkostnader	42 637	31 611	43 520	11 910	43 520	44 093	572	
Driftskostnader	6 663	4 893	7 716	2 822	7 716	7 716	0	
Investeringer	839	588	1 380	792	1 380	1 380	0	
Årsresultat uten nettobidrag og prosjektavslutning	-928	-328	641	969	641	23	-618	
☒ Nettobidrag fra prosjekter	-3 072	-3 213	-3 261	-48	-3 261	-3 244	17	
☒ Prosjektavslutning	280	8	18	26	18	18	0	
Årsresultat	-3 720	-3 548	-2 602	946	-2 602	-3 203	-601	
☒ Overført fra i fjor	-5 840	-9 560	-9 560	0	-9 560	-9 560	0	
Akkumulert resultat	-9 560	-13 108	-12 162	946	-12 162	-12 763	-601	

Appendiks 1: Ordbok

Basis

Basis referer til aktivitet finansiert av tildelingen fra Kunnskapsdepartementet til UiO og nettobidraget fra prosjekter.

Tildeling

Instituttets tildeling fra fakultetet. Kalles ofte grunntildeling, bevilgning, basistildeling, KD-tildeling, KD-midler etc. Vedtas av fakultetstyret.

Tildelingsbrev

Refererer til brev fra fakultetet til instituttet som beskriver tildelingen for neste år. Blir sendt ut hver høst.

Tildelingsmodell

SV-fakultetet bevilger midler til institutter basert på resultater, øremerkede midler og strategiske avgjørelser. Resultatfaktorene er produserte studiepoeng, antall disputaser, EU- og NFR-inntekter og publikasjonspoeng. For mer detaljer, se eget notat om tildelingsmodell.

Disponering

Bruk av ressurser. Kalles omdisponering ved flytting av ressurser mellom aktiviteter. Referer ofte til bruk av tildelingen.

Budsjett

Budsjett vedtas av styret for et år av gangen på siste styremøtet i inneværende år. Budsjettet inneholder disponeringer av KD-tildelingen og nettobidrag fra prosjekter

Prognose

Prognose er et oppdatert budsjett. Hvert tertial oppdateres budsjettet med all tilgjengelig informasjon om endringer i den økonomiske situasjon.

Langtidsprognose

Langtidsprognosen referer til prognosen for inneværende år og de påfølgende fire årene.

Regnskap

Regnskap er bokførte inntekter og kostnader

Tertialrapport

Rapport om den økonomiske situasjonen til instituttet som presenteres hvert tertial. Skal vise og forklare budsjettavvik, oppdatert prognose og oppdatert langtidsprognose.

Budsjettavvik

En generell kommentar om en budsjettpost har over- eller underforbruk

Overforbruk

Referer til en aktivitet som har brukt mer penger enn det er budsjettet. Kalles også underskudd eller tap, men overforbruk er det korrekte begrepet.

Underforbruk

Refererer til en aktivitet som har brukt mindre penger enn det er budsjettet. Kalles også overskudd, gevinst eller fortjeneste, men underforbruk er det korrekte begrepet.

Teknisk avvik

Et avvik uten konsekvens for enhetens økonomiske situasjon, men som økonomiavdelingen finner det nødvendig å informere styret om. Skal unngås så mye som mulig.

Regnskapsord:

Stedkode

Referer til en sekssifret kode som anvendes for å registrere kostnader på riktig institutt.

Prosjektkode

Referer til en sekssifret kode som anvendes for å registrere kostnader eller inntekter på riktig eksterntfinansiert prosjekt. Alle prosjekter skal rapporteres til eksternt finansør og det er viktig å registrere alle relevante kostnader på riktig prosjekt.

Tiltakskode

Referer til en sekssifret kode som anvendes for å registrere kostnader eller inntekter i regnskapet. F. eks en vitenskapelig ansatts personlige driftstiltak. Brukes for å følge opp aktiviteter som har blitt tildelt budsjettmidler. Regnskapsrapporter vil ofte referere til over-eller underforbruk på disse tiltakene.

Artskode

Referer til en firesifret kode som beskriver hva slags type kostnad eller inntekt som er registrert i regnskapet.

Kontostreng

Stedkode – prosjektkode – tiltakskode – artskode. Alle rapporter som omhandler regnskap, budsjett eller prognose er i all hovedsak basert på hva som er registrert på disse fire kodene i regnskapet til instituttet.

Generelle uttrykk:

Ressurser

Kan referere til penger og/eller årsverk.

Aktivitet

Refererer til bruk av ressurser

Handlingsrom

Referer til et institutts muligheter til bruk av ressurser. Økte inntekter øker handlingsrommet, økte kostnader reduserer handlingsrommet. Et stort handlingsrom gir styret en høy grad av frihet til å foreta disponeringer, et lavt handlingsrom begrenser styrets muligheter til å foreta disponeringer.

Eksternfinansiering:

Prosjekt

Prosjekt brukes om aktivitet finansiert av eksterne inntekter, f.eks fra NFR eller EU. Prosjekter har egne budsjetter og midlene kan ikke omdisponeres til andre formål.

Totalramme

Inntekten fra den eksterne parten + egenandelen fra instituttet

Totalbudsjettering

Referer til krav fra eksterne aktører om at UiO skal budsjettere og regnskapsføre alle relevante kostnader og inntekter på et prosjekt. Alle prosjekter skal totalbudsjetteres.

Nettobidrag fra prosjekter

Refererer til et prosjekts kjøp av ressurser fra basis. Nettobidraget er summen av frikjøp, overhead og egenandel. Refereres av og til som fortjenesten fra et prosjekt, men det er det ikke. Nettobidraget kan disponeres fritt i likhet med KD-tildelingen, men et institutt vil som regel ha faste kostnader som nettobidraget skal dekke. F. eks kostnaden for å administrere en større prosjektportefølje eller lønnskostnader til vikarer for vitenskapelige som er frikjøpt til eksterne prosjekter.

Frikjøp

Refererer til et prosjekts kjøp av årsverk fra basis. Kan referer til internt- og eksternt frikjøp.

Internt frikjøp

Årsverk som disponeres av et prosjekt, men som finansieres i sin helhet av instituttet gjennom en egenandel.

Eksternt frikjøp

Årsverk som disponeres av et prosjekt og som den eksterne parten finansierer.

Overhead

Indirekte kostnader for et årsverk. UiO har definert en overheadpris per vitenskapelige årsverk som skal dekke husleie, administrasjon, IT osv. Kan referere til intern- og eksternt overhead.

Intern overhead

Overhead som finansieres gjennom egenandelen.

Eksternt overhead

Overhead som den eksterne parten finansierer.

Egenandel

Midler instituttet bidrar med inn i et prosjekt. Er som regel summen av internt frikjøp og internt overhead, men kan i sjeldne tilfeller være finansiering av driftsmidler på et prosjekt.

Appendiks 2: Planrammer, basis tildeling

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Andel
B1	PhD-stillinger	10 629	13 036	13 384	13 074	12 312	13 447	13 750	24 %
B2	Post.doc.-stillinger	1 624	1 668	1 714	1 787	1 841	1 892	1 935	3 %
B3.1	Internhusleie	3 622	3 719	3 820	3 923	3 154	3 424	3 501	6 %
B3.2	Øremerket basis	2 300	880	352	(613)	(1 347)	(1 383)	(1 862)	-3 %
B3.3	Plantall	13 171	13 545	16 302	17 435	19 180	21 539	21 474	37 %
SUM BASIS		31 346	32 848	35 572	35 606	35 140	38 919	38 798	
R1.1	Studiepoenginntekter BACHELOR	6 280	6 064	6 188	5 904	5 617	5 756	5 271	9 %
R1.2	Studiepoenginntekter MASTER	5 818	5 592	4 882	4 680	4 522	4 709	4 882	8 %
R1.3	Studiepoenginntekter PROFESJON	-	-	-	-	-	-	-	0 %
R1.4	Utvekslingsstudenter	280	308	343	308	280	228	256	0 %
R2	PhD-kandidater	2 918	2 998	2 921	2 383	2 229	2 073	2 227	4 %
R3	NFR-inntekter	404	578	636	644	629	579	603	1 %
R4	EU-inntekter	530	495	674	207	207	200	200	0 %
R5	Publikasjonspoeng	1 905	1 927	2 288	2 422	2 327	2 313	2 348	4 %
SUM RESULTATER		18 136	17 962	17 933	16 549	15 811	15 858	15 787	
S1	Småforsk	667	667	675	985	985	1 182	1 182	2 %
S2	Forskningssatsninger	400	400	400	480	480	480	480	1 %
S3	Undervisningssatsninger	300	300	2 100	2 800	2 800	2 100	1 800	3 %
SUM SATSNINGER		1 367	1 367	3 175	4 265	4 265	3 762	3 462	
T1	TILPASNING	(745)	1 320	-	-	-	-	-	0 %
Sum rammer fra Fakultetet		50 104	53 498	56 680	56 420	55 216	58 538	58 047	100 %

Appendiks 3: Satser

Sats	Fakultet	Institutt	Indikator
Bachelor	21	15	per 60 sp/gj.snitt 3 siste år
Master	31	29	per 60 sp/gj.snitt 3 siste år
Profesjon	65	61	per 60 sp/gj.snitt 3 siste år
Utveksling	5	5	per student
Phd	248	230	per kandidat
NFR	0,08	0,05	gj. snitt 3 siste år
EU	1,15	0,66	gj. snitt 3 siste år
Publikasjon	23	23	gj. snitt 3 siste år
Phd	809	809	årlig rundsum
Post.doc	967	967	årlig rundsum